

ଲାଭଜନକ କୁକୁଡ଼ା ପାଳନ

କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର, ଗଞ୍ଜାମ-୨, ବ୍ରହ୍ମପୁର
ଓଡ଼ିଶା କୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ

ଲାଇଭନକ କୁକୁଡ଼ା ପାଳନ

ସଂପାଦନା:

ଡଃ. ସୁଜିତ୍ କୁମାର ନାଥ

ଭବିଷ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର, କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର, ଗଞ୍ଜାମ-୨, ବ୍ରହ୍ମପୁର

ବିଷୟବସ୍ତୁ:

ଡଃ. ଚପନ କୁମାର ପଲେଇ, ବୈଜ୍ଞାନିକ (ପ୍ରାଣୀ ସଂପଦ)

ଡ. ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ଶଙ୍କର ଦାସ, ବୈଜ୍ଞାନିକ (ମତ୍ସ୍ୟ ସଂପଦ)

କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର, ଗଞ୍ଜାମ-୨, ବ୍ରହ୍ମପୁର
Krishi Vigyan Kendra, Ganjam-II, Berhampur

ଓଡ଼ିଶା କୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ODISHA UNIVERSITY OF AGRICULTURE & TECHNOLOGY

ଲାଭଜନକ କୁକୁଡ଼ା ପାଳନ

ସଂପାଦନା:

ଡଃ. ସୁଜିତ୍ କୁମାର ନାଥ
ବରିଷ୍ଠ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଏବଂ ମୁଖ୍ୟ
କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର, ଗଞ୍ଜାମ-୨, ବ୍ରହ୍ମପୁର

ବିଷୟବସ୍ତୁ:

ଡଃ. ତପନ କୁମାର ପଲେଇ
ବୈଜ୍ଞାନିକ (ପ୍ରାଣୀ ସଂପଦ)
କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର, ଜଗତସିଂହପୁର
ଡ. ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ଶଙ୍କର ଦାସ
ବୈଜ୍ଞାନିକ (ମତ୍ସ୍ୟ ସଂପଦ)

**Labhajanak
Kukuda Palana**
By

Dr. Tapan Kumar Pakei
Scientist (Animal Sc.)
Krishi Vigyan Kendra, Jagatsinghpur
Dr. Siddhartha Sankar Das
Scientist (Fishery Sc.)

ପ୍ରକାଶକ:

କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର
ଗଞ୍ଜାମ-୨, ବ୍ରହ୍ମପୁର

Editor
Dr. Sujit Kumar Nath
Sr. Scientist and Head
Krishi Vigyan Kendra
Ganjam-II, Berhampur

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶନ : ଅକ୍ଟୋବର, ୨୦୨୫

Published by
Krishi Vigyan Kendra,
Ganjam-II, Berhampur
kvk.ganjam2@ouatac.in

ମୁଦ୍ରଣ:

ଅଙ୍କିତା ଗ୍ରାଫିକ୍ସ, ଭୁବନେଶ୍ୱର,
ଫୋନ୍ ୯୪୩୭୦୭୭୩୩୭

Sponsored by:
RIISE Project (WFP), OUAT

First Edition : October, 2025

Printed at
Ankita Graphics, Bhubaneswar.
saroj77337@gmail.com
Cell: 9437077337

କୁକୁଡ଼ା ପାଳନ

ଘର ଅଗଣାରେ କୁକୁଡ଼ା ପାଳନ ଏକ ଲାଭଦାୟକ ଚାଷ, କାରଣ:

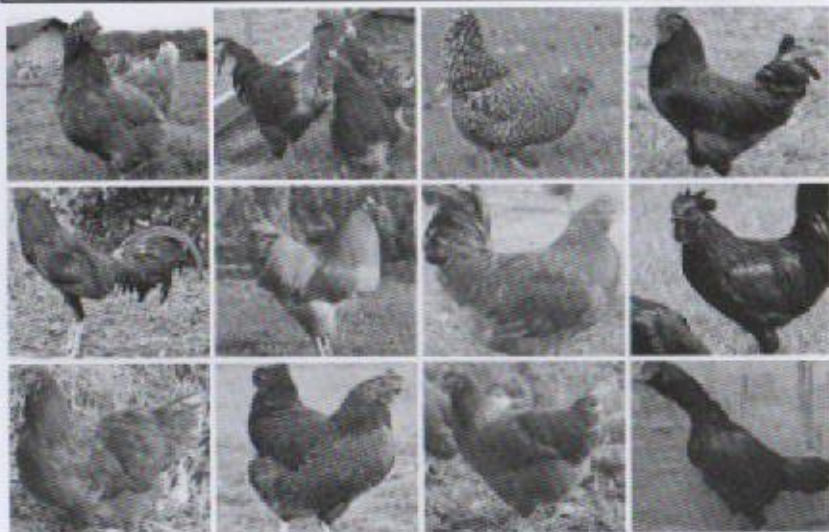
- ୧ କମ୍ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଓ କମ୍ ସମୟରେ ଅଧିକ ଲାଭ ଦିଏ।
- ୨ ଅଣ୍ଡା ଓ ମାଂସ ପରି ପୁଷ୍ଟିକାରକ ଖାଦ୍ୟ ମିଳେ।
- ୩ ପାଳନ ପାଇଁ ଅଳ୍ପ ଜାଗା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ।
- ୪ ମାଟିର ଉର୍ବରତା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ କୁକୁଡ଼ା ଖତ ମିଳିଥାଏ।

ଅଧିକ ଲାଭ ପାଇବା ପାଇଁ

- ୧ ବର୍ଷକୁ ୩୦୦ ରୁ ୩୨୦ ଅଣ୍ଡା ଦେଇପାରୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଜାତିର କୁକୁଡ଼ା ଚାଷ କରନ୍ତୁ। ୭୫ ରୁ ୮୦ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଶାରୀରିକ ଓଜନ ୧.୮ ରୁ ୨ କିଲୋଗ୍ରାମ ହୋଇପାରୁଥିବା ଘର ଅଗଣା କୁକୁଡ଼ା ଚାଷ କରନ୍ତୁ।
- ୨ ସେମାନଙ୍କର ଶାରୀରିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ କୁକୁଡ଼ାମାନଙ୍କୁ ସମତୁଳ ପୌଷ୍ଟିକ ଖାଦ୍ୟ ଦିଅନ୍ତୁ।
- ୩ ଭୂମି ଆସ୍ତରଣ (ଲିଟର)ର ଯତ୍ନ ନିଅନ୍ତୁ। ଶୁଦ୍ଧ ପାନୀୟ ଜଳ, ଉପଯୁକ୍ତ ବାୟୁ ଚଳାଚଳ, ଆଲୋକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ କୁକୁଡ଼ା ପାର୍ମିର ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା, ଲାଭ ବଢ଼ାଇଥାଏ।
- ୪ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଟାକାକରଣ କରନ୍ତୁ।
- ୫ ପାର୍ମିରେ ଅଣ୍ଡା ଦେଉ ନ ଥିବା କିମ୍ବା ରୋଗିଣୀ କୁକୁଡ଼ା ବାଛି ବି ଅଲଗା କରି ଦିଅନ୍ତୁ କିମ୍ବା ମାରି ଦିଅନ୍ତୁ।
- ୬ ଠିକଣା ସମୟରେ ଘର ଅଗଣାର ଚାଷ କରୁଥିବା ରଙ୍ଗାନ୍ କୁକୁଡ଼ା ବିକ୍ରି କରନ୍ତୁ।

ଘର ଅଗଣାରେ ଅଧିକ ଲାଭ ପାଇଁ କୁକୁଡ଼ା ପ୍ରଜାତି

କ୍ର.ନଂ. ପ୍ରଜାତିର ନାମ	ମାଂସ (କି.ଗ୍ରା.)/୮୦ ଦିନ	ଅଣ୍ଡା (ବାର୍ଷିକ)
୧ ବନରାଜା	୦.୯ - ୧.୦	୧୦୦
୨ ନେକଡନେକ	୧.୫ - ୧.୮	୯୯
୩ କୁଏଲର	୨ - ୨.୨	୧୬୦
୪ ସାସୋ	୧.୨ - ୨.୦	୧୧୦
୫ ଅସାଲ	୧.୨ - ୧.୫	୧୨୦ - ୧୪୦
୬ ପଲିଶ୍ଟା	୧.୮ - ୨.୨	୭୦
୭ ଛାବ୍ରୋ	୧.୪ - ୧.୫	୮୦
୮ କଡ଼କନାଥ	୦.୪ - ୦.୬	୨୧୦
୯ କଳିଙ୍ଗହାଉସ	୧.୫ - ୧.୯	୧୮୦
୧୦ କ୍ୟାରିନିଭୀକ	୧.୦ - ୧.୨	୯୦
୧୧ କାବେରୀ	୧.୦ - ୧.୨	୧୮୦
୧୨ ହଂସଲୀ	୧.୦ - ୧.୧	୬୦

କୁକୁଡ଼ା ଘର ତିଆରି କରିବା ପ୍ରଣାଳୀ

କୁକୁଡ଼ା ଚାଷ ବିଭିନ୍ନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରାଯାଏ । ଏହା ଅଣ୍ଡା, ମାଂସ କିମ୍ବା ଉଭୟ ପାଇଁ କରାଯାଇଥାଏ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯାହା ବି ହେଉ କୁକୁଡ଼ା ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଘର ତିଆରି କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ଶାରୀରିକ ଓଜନ ଓ ରୋଗ ସଂକୁମ୍ଭଣ ଆଶଙ୍କା କମାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

କୁକୁଡ଼ା ଚାଷ ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ

- ୧୫ ଉଚ୍ଚ ଭୂମି ଓ ପାଣି ଚଳାଚଳ ସୁବିଧା ଥିବା ଜାଗା ବାଛନ୍ତୁ ।
- ୧୬ ସେହି ସ୍ଥାନରେ ପାଣି ଓ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତି ଉପଲବ୍ଧ ହେବା ସହିତ ଉତ୍ତମ ଗମନାଗମନ ସୁବିଧା ଥିବା ଉଚିତ୍ ।
- ୧୭ କୁକୁଡ଼ା ଦାନା, ଔଷଧ ଓ ରୋଗ ବିକିସାର ସୁବିଧା ମିଳୁଥିବା ଦରକାର ।
- ୧୮ ଅଣ୍ଡା ଓ ମାଂସ ବିକ୍ରୀ କରିବା ପାଇଁ ବଜାର ସୁବିଧା ଥିବା ଦରକାର ।
- ୧୯ ଏହା ଘରୋଇ ପରିବେଶରୁ ଦୂରେଇ ରହିବା ଉଚିତ୍ । ଘର ପଛପଟେ କୁକୁଡ଼ା ଚାଷ କରାଗଲେ କିଛି କୁକୁଡ଼ା ଘର ପାଖରେ ରଖାଯାଇ ପାରିବ ।
- ୨୦ ସଠିକ୍ ବାୟୁ ଚଳାଚଳ ପାଇଁ କୁକୁଡ଼ା ପାର୍ମ ପୂର୍ବ-ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ ହେବା ଉଚିତ୍ ।
- ୨୧ ଭୂମିରୁ ୬୦-୯୦ ସେ.ମି. ଉପରକୁ କାମ୍ବୁ, ବାୟୁ ପ୍ରବାହ ପାଇଁ ଚାଉ ଜାଲି ଘେରା ଯାଇ ଖୋଲା ରହିବା ଉଚିତ୍ ।
- ୨୨ ଉତ୍ତପ, ଆର୍ଦ୍ରତା ଓ କ୍ଷତିକାରକ ଗ୍ୟାସ କମାଇବା ପାଇଁ ଉତ୍ତମ ବାୟୁ ଚଳାଚଳ ଜରୁରୀ ।

କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୁକୁଡ଼ାମାନଙ୍କୁ ବାହାରେ ରୁଜିବା ପାଇଁ ଛଡ଼ା ଯାଇଥାଏ । ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆବଶ୍ୟକ ଘରେ ଚାଷ କରାଯାଏ । ଗାଢ଼ ଲିଟର୍ ଥିବା ଘରେ କିମ୍ବା ପତ୍ତୁରୀରେ କୁକୁଡ଼ା ଚାଷ କରାଯାଇଥାଏ । ଗାଢ଼ ଲିଟର୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ୩-୪ ଇଞ୍ଚ ବହଳକର କରତ ଗୁଣ୍ଡ, କଟା ନଡ଼ା, ଚିନାବାଦାମ ଚୋପା, ଚଷ୍ମ ଓ କୁଣ୍ଡା ଚଟାଣରେ ବିଛା ଯାଇଥାଏ ।

ଗଭୀର ଆସ୍ତରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଲାଭ

- ୧୫ ଯେହେତୁ ପକ୍ଷୀମାନେ ବନ୍ଦ ଘରେ ରହିଥାଆନ୍ତି, ତେଣୁ ହିଂସ୍ର ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କ ଆକ୍ରମଣ ଆଶଙ୍କା ନ ଥାଏ ।
- ୧୬ ସୁରକ୍ଷିତ ଭାବେ ଅଣ୍ଡା ଅମଳ କରାଯାଇଥାଏ ।

- ୧୫ ସମତୁଳ ଆହାର ଓ ସୁଚ୍ଛ ପିଇବା ପାଣି ଯୋଗାଇବା ସହଜ ହୋଇଥାଏ ।
- ୧୬ ଉତ୍ତମ ଖତ ପାଇଁ ଗାଢ଼ ଆସ୍ତରଣ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ ।
- ୧୭ ଗୁାଷ୍ଟି ଉତୁରେ ଏହାର ଉତ୍ତାପ କମାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଶୀତ ଉତୁରେ ଉତ୍ତାପ ବଢ଼ାଯାଇଥାଏ ।

ଧାଡ଼ିକିଆ ପଞ୍ଜୁରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା

ପଞ୍ଜୁରୀ ଗୁଡ଼ିକ ତାର ଜାଲିରେ ତିଆରି ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରତି ପଞ୍ଜୁରୀରେ ୧-୩ ଟି ପକ୍ଷୀ ରଖାଯାଇଥାଏ । ପଞ୍ଜୁରୀ ଗୁଡ଼ିକ ଧାଡ଼ିରେ ସଜା ଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଧାଡ଼ିକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଧାଡ଼ି ଉପରେ ଥାଇ ଥାଇ କରି ସଜାଯାଇଥାଏ । ତଳ ଥାଇ ସାଧାରଣତଃ ଚଟାଣରୁ

୬୦-୯୦ ସେ.ମି. ଉପରେ ରହିଥାଏ। ଏହି ଉଚ୍ଚତା ଯୋଗୁ ଚଟାଣ ସମା କରିବା ସହଜ ହୋଇଥାଏ। ଧାଡ଼ିର ଶେଷମୁଣ୍ଡ ତଥା ଦୁଇଧାଡ଼ିର ସଂଯୋଗ ସ୍ଥଳରେ ତଥା ପଞ୍ଜୁରାର ସମ୍ମୁଖରେ ପାଣିକୁଣ୍ଡ ଓ ଦାନା ପାତ୍ର ରଖା ଯାଇଥାଏ। ପଞ୍ଜୁରା ୪୫ ସେ.ମି. ଚଉଡ଼ା ବିଶିଷ୍ଟ ଏବଂ ସମ୍ମୁଖ ଉଚ୍ଚତା ୪୫ ସେ.ମି. ଓ ୫୭.୫ ସେ.ମି. ହୋଇଥାଏ।

ବିଭିନ୍ନ ବୟସର ପକ୍ଷୀ ଯଥା ଚିଆଁ, ବଡ଼କା ଚଢ଼େଇ ଓ ଅଣ୍ଡା ଦେଉଥିବା କୁକୁଡ଼ାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଲଗା ପ୍ରକାର ଘର ତିଆରି ହୋଇଥାଏ।

ବୟସ ଅନୁଯାୟୀ ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ଚଟାଣରେ ସ୍ଥାନ -

ବୟସ	ଅଣ୍ଡା ଦେଉଥିବା କୁକୁଡ଼ା (ବର୍ଗ ସେଣ୍ଟିମିଟର)	ମାଂସାଳୀ କୁକୁଡ଼ା (ବର୍ଗ ସେଣ୍ଟିମିଟର)
୦-୮ ସପ୍ତାହ	୭୦୦	୯୦୦-୧୦୦୦
୯-୧୨ ସପ୍ତାହ	୧୦୦୦
୨୦ ସପ୍ତାହରୁ ଅଧିକ	୨୦୦୦ ରୁ ୨୫୦୦

ଚଷ୍ଟ ଆଛାଦିତ ଗୃହ ବ୍ୟବସ୍ଥା

୨୦ ଫୁଟ୍ ଦୈର୍ଘ୍ୟ ଓ ୧୦ ଫୁଟ୍ ପ୍ରସ୍ଥ ବିଶିଷ୍ଟ ଗୋଟିଏ ଘରେ ୨୦୦ ବ୍ରୁଏଲର କୁକୁଡ଼ା ଚାଷ କରାଯାଇପାରିବ। ଏହି ଘରେ ୮୦ ରୁ ୧୦୦ ଅଣ୍ଡା ଦିଆ କୁକୁଡ଼ା ରଖାଯାଇପାରିବ। ଯଦି ଅଧିକା ଘର ତିଆରି ହୁଏ, ତାହେଲେ ଗୃହ-ଗୃହ ମଧ୍ୟରେ ୩୦ ରୁ ୪୦ ଫୁଟ୍ ଦୂରତା ବଜାର ରଖିବା ଉଚିତ୍। ଗୃହର ଲମ୍ବ ଉପଲକ୍ଷ ଜାଗା ଅନୁଯାୟୀ ହୋଇଥାଏ। କିନ୍ତୁ ପ୍ରସ୍ଥ ୨୦-୨୫ ଫୁଟ୍‌ରୁ ଅଧିକ ହେବା ଅନୁଚିତ୍।

ଚଟାଣ ଅତ୍ୟଧିକ ମଜଲୁତ ହେବା ଉଚିତ୍ ଯେମିତି ମୂଷା ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ। ବାଡ଼ାର ଉଚ୍ଚତା ୬-୭ ଫୁଟ୍ ହେବା ଉଚିତ୍। ୨-୨.୫ ଫୁଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚା ଯୋଡ଼େଇ ହେବା ଉଚିତ୍। ଏହା ଲୁହା ଜାଳି, ଆଜବେଷ୍ଟସ, ଟିଣ କିମ୍ବା ଟାଲଲ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବନ୍ଦ ହେବା ଉଚିତ୍। ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ଉତ୍ତାପ କମାଇବା ପାଇଁ ଛାତରେ ନଡ଼ା ବିଛେଇବା ଉଚିତ୍। ଉତ୍ପାଦନ ଖର୍ଚ୍ଚ କମାଇବା ନିମିତ୍ତ ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ବୃହତ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଚରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବା ଦରକାର।

ଉପକାରିତା

- ୧. ସ୍ୱଚ୍ଚାତି ମାଂସ ଉତ୍ପାଦନ ଓ ଅଣ୍ଡା ଖାଇବା କମିଯାଏ, ଯେହେତୁ ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ଗହଳ ନଥାଏ ।
- ୨. ଯେହେତୁ ପୋକ ଓ ଘାସ ଖୁଣିକି ଖାଆନ୍ତି, ପକ୍ଷୀମାନେ ଦାନା କମ୍ ଖାଇଥାନ୍ତି ।
- ୩. ଖଚ ଚାରିଆଡ଼େ ବିଛାନ୍ତି ହୋଇଯାଏ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଭବିଷ୍ୟତ ସମୁଦ୍ଧପୁନଃ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ।
- ୪. ପକ୍ଷୀଗୁଡ଼ିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଓ ଅଧିକ ଓଜନର ହୁଅନ୍ତି ।

ଅପକାରିତା

- ୧. ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ କୁକୁଡ଼ା ପାଇଁ ବହୁତ ଜମି ଦରକାର ।
- ୨. କୁକୁଡ଼ା ଚୋରି ହୋଇଯାଇପାରେ କିମ୍ବା ହିଂସ୍ର ପଶୁ ଖାଇଦେଇପାରନ୍ତି ।
- ୩. ଖୋଲା ଜାଗାରୁ ହଳିଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ।
- ୪. ପକ୍ଷୀ ମଲକା ହୋଇଯାଆନ୍ତି ।

କୁକୁଡ଼ା ଦାନା

କୁକୁଡ଼ା ଚାଷରୁ ଅଧିକ ଲାଭ ପାଇବା ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ (ଦାନା)ର ଗୁଣିତା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ । ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ସମତୁଲ ଖାଦ୍ୟ ଦେବା ପାଇଁ ଏହା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ମାଂସ ଓ ଅଣ୍ଡା

ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଖାଦ୍ୟ ଦିଆଯାଇପାରେ। କୁକୁଡ଼ା ଦାନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଜିନିଷ ମିଶାଯାଇଥାଏ। ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା - ଶସ୍ୟ, ପିଡ଼ିଆ, ଜୀବ ପୁଷିକ, ଚାଉଳ ଖୁବ, ଲୁଣ, କ୍ୟାଲସିୟମ, ବୋନ୍ ମିଲ, ଧାତୁସାର, ବାଜାଶୁନାଶକ ଓ ଭିଟାମିନ୍ ଇତ୍ୟାଦି।

ସାଧାରଣତଃ କୁକୁଡ଼ା ଦାନା ପାଇଁ ମଜା ଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ତମ। ସୋୟାବିନ୍, ଚିନିକାଦାନ, ରାଶି ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖା ପିଡ଼ିଆ କୁକୁଡ଼ା ଦାନାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ। ଜୀବ ପୁଷିକ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ଶୁଖୁଆ ଗୁଣ୍ଡ ଓ ମାଂସ ଗୁଣ୍ଡ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ। ଦାନାରେ ୦.୫ ଶତକଡା ଲୁଣ ରହିବା ଉଚିତ୍। କ୍ୟାଲସିୟମ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ଗେଣ୍ଡାଶାମୁକା ଗୁଣ୍ଡ କିମ୍ବା ତୁନ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ। କ୍ୟାଲସିୟମ ଅଭାବ ହେଲେ ଅଣ୍ଡର ଖୋଲପା ନରମ ହେଇଯାଏ।

ବିଭିନ୍ନ ବୟସର ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଦାନାର ଆବଶ୍ୟକତା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ। ମିଶ୍ରିତ ଦାନାର ଉଦାହରଣ ତଳେ ଦିଆଯାଇଛି:

ଆଦର୍ଶ କୁକୁଡ଼ା ଦାନାର ସୂତ୍ର (ଅଣ୍ଡା ଦିଆ କୁକୁଡ଼ା)

ଉପାଦାନ	ଛୁଆ ୦-୮ ସପ୍ତାହ (%)	ବଡ଼ତା ପକ୍ଷୀ ୯-୨୦ ସପ୍ତାହ (%)	ଅଣ୍ଡାଦିଆ କୁକୁଡ଼ା ୨୧ ସପ୍ତାହରୁ ୧ବର୍ଷ (%)
ମଜା	୫୫	୫୭	୫୮
ଚିନିକାଦାନ ପିଡ଼ିଆ	୧୫	୭	୧୦
ରାଶି ପିଡ଼ିଆ	୧୦	୭	୧୦
ଶୁଖୁଆ (ଗୁଣ୍ଡ)	୧୦	୬	୬
ଗେଣ୍ଡାଶାମୁକା (ଗୁଣ୍ଡ)	-	-	୫
ଧାତବଲବଣ	୩	୩	୩
ଭିଟାମିନ୍ A,B,D,K (ଉଚ୍ଚ ମାନର)	୧୦ ଗ୍ରାମ୍	୧୦ ଗ୍ରାମ୍	୧୦ ଗ୍ରାମ୍
ଭିଟାମିନ୍ B (ମିଶ୍ରିତ)	୫୦ ଗ୍ରାମ୍	୫୦ ଗ୍ରାମ୍	୫୦ ଗ୍ରାମ୍

ବିଭିନ୍ନ ଉପାଦାନର ସୁଲଭତା ଓ ମୂଲ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଏହି ଅନୁପାତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇପାରେ। କିନ୍ତୁ ପୁଷିକାରକ ହ୍ରାସର ଅଭାବ ନ ହେବା ଉଚିତ୍।

କୃଷି ଉତ୍ପାଦନକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବା ସମୟରେ ସତର୍କତା :

୧. ଯଦି ଲମ୍ବା ଅଣ୍ଡ଼ାପାରିଆ ଦାନା ପାତ୍ର ବ୍ୟବହାର ହେଉଥାଏ, ଦାନା ପାତ୍ରକୁ ଅଧାରୁ ଅଧିକ ପୂରଣ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
୨. ମାଂସାଳୀ କୃଷି ଓ ଉତ୍ପାଦନକୁ ପ୍ରତିଦିନ ୩-୪ ଥର ଦାନା ଖୁଆନ୍ତୁ । ୮-୧୦ ସପ୍ତାହ ପରେ ଅଣ୍ଡ଼ାପାରିଆ କୃଷି ଉତ୍ପାଦନକୁ ଦୈନିକ ୨-୩ ଥର ଦାନା ଖୁଆନ୍ତୁ ।
୩. ଆଲୁଅ ଜାଗାରେ ଦାନା ପାତ୍ରକୁ ରଖନ୍ତୁ ।
୪. ଦାନା ପାତ୍ର ଓ ପାଣି ପାତ୍ର ଏପରି ଭାବରେ ରଖନ୍ତୁ ଯେମିତି କୃଷି ଉତ୍ପାଦନକୁ ବେଶି ବାଟ ଚାଲିବାକୁ ନ ପଡ଼େ ।
୫. ଭୂମି ଆସ୍ତରଣ ସହିତ ଦାନାପାତ୍ର ମିଶିକି ରହିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।
୬. ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିଦିନ ୨ ଥର ଶୁଦ୍ଧ ପିଇବା ପାଣି ଯୋଗାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ଟୀକାକରଣ ସାରଣୀ

କ୍ର. ନଂ	ଦିନ ହିସାବରେ ବୟସ	ଟୀକାର ପ୍ରକାର	ମନ୍ତବ୍ୟ
୧	୦ ଦିନ	ମାରେକୁ ଟୀକା (ଏଚ୍.ଭି.ଟି. ଷ୍ଟେନ)	ଜନ୍ମୁତ ଘରେ ଏହାକୁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଦିଅନ୍ତୁ
୨	୫ ରୁ ୭ ଦିନ ବୁଝର ଟୀକା ୧୨ ରୁ ୧୪ ଦିନ	ଏଫ୍ / ଲାସୋଟା (ରାଣା କ୍ଷେତ୍ର ରୋଗର ଟୀକା) କିମ୍ବା ନିଉକାଷିଲ୍ (RD)	୧ ବୁଝା ଆଖିରେ / ନାକରେ ପକାନ୍ତୁ
୩	୧୪-୧୬ଦିନ ବୁଝର ଟୀକା ୨୪-୨୭ ଦିନ	ଆଇ.ବି.ଡି. ଜର୍ଜୀଆ ଟୀକା (ମଧ୍ୟମ / ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣକାଶକ)	ଆଖିରେ ବୁଝାଏ ପକାନ୍ତୁ
୪	୨୦ ଦିନ ବୁଝର ଟୀକା ୨୮ ଦିନ	ଆଇ.ବି. (ମାସାନ୍ତସ୍ତେଚେସ୍ ଅବ୍ୟର୍ଥ)	ପ୍ରାଣାଟିକିଣ୍ଡକକ ପରାମର୍ଶ କରି ପାଖିରେ ଦିଅନ୍ତୁ
୫	୨୧ ଦିନ ବୁଝର ଟୀକା ୪୫ ଦିନ	କୁକୁଡ଼ା ରୋଗ/ଗୁମା ରୋଗ (ଆଇ.ବି.ବି.)	S/C କିମ୍ବା I/M ଇଞ୍ଜେକସନ୍, (୦.୨ ମି.ଲି.)
୬	୪୨ ରୁ ୪୫ ଦିନ	କୁକୁଡ଼ା ବସନ୍ତ (ଫାଇଲପକ୍)	S/C ଇଞ୍ଜେକସନ୍ ୦.୨ମିଲି ତେଣା ତଳେ ପ୍ରାଣାଟିକିଣ୍ଡକକ ପରାମର୍ଶରେ ଦେବେ

ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ

ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଜଣେ ଚାଷୀ ପର ଅଗଣାରେ ୩୦ ଟି କୁକୁଡ଼ା ଚାଷ କରିପାରିବେ ।

(କ) ସ୍ଥାୟୀ ଖର୍ଚ୍ଚ

କ୍ରମଂ	ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ	ମୂଲ୍ୟ	ପରିମାଣ	ମୋଟମୂଲ୍ୟ
୧	କମ୍ପ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଚାଷ ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳ(କୁକୁଡ଼ା ଭାଡ଼ି)	୩୫୦୦	୧	୩୫୦୦/-
୨	ବୟସ୍କ କୁକୁଡ଼ାଙ୍କ ପାଇଁ ଦାନାପାତ୍ର ୮ କି.ଗ୍ରା. ଧାରଣ କ୍ଷମତା ଏବଂ ପାଣିପାତ୍ର ୫ ଲିଟର କ୍ଷମତା ବିଶିଷ୍ଟ (ପ୍ରତ୍ୟେକରୁ ୧ ଟି)	୫୦୦	୨	୧୦୦୦/-
ସମୁଦାୟ				୪୫୦୦/-

(ଖ) ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଖର୍ଚ୍ଚ

କ୍ରମଂ	ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ	ମୂଲ୍ୟ	ପରିମାଣ	ମୋଟମୂଲ୍ୟ
୧	୨୧ ଦିନ କଢ଼ିଥିବା କୁକୁଡ଼ାର ଦାମ୍	୫୫/-	୩୦	୧୬୫୦/-
୨	ଟାକା ଓ ଔଷଧ			୫୦୦/-
୩	ଦାନା ୩.୩ କି.ଗ୍ରା./ ୩୦ପକ୍ଷୀ ପାଇଁ	୩୨/-	୧୦୦	୩୨୦୦/-
୩	ମାସ ପାଇଁ		କି.ଗ୍ରା.	
ସମୁଦାୟ ଖର୍ଚ୍ଚ				୫୩୫୦/-
ସର୍ବମୋଟ (କ+ଖ) ଟ.୫୩୫୦ + ଟ.୪୫୦୦/-				୯୮୫୦/-

(ଗ) ଲାଭ

କ୍ରମଂ	ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ	ମୂଲ୍ୟ	ପରିମାଣ	ମୋଟମୂଲ୍ୟ
୧	୩ ମାସ ପରେ ୨.୫କି.ଗ୍ରା. ଓଜନର କୁକୁଡ଼ା ବିକ୍ରୀ @ ୧୩୨/- ପ୍ରତି କି.ଗ୍ରା. ମୃତ୍ୟୁହାର ଆଧାରରେ ୨୮ ଟି କୁକୁଡ଼ା	୩୩୦/-	୨୮	୯୨୪୦/-
ସମୁଦାୟ ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟ				୯୨୪୦/-
ନିଟ୍ ଲାଭ=(ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟ-ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଖର୍ଚ୍ଚ) (ଟ.୯୨୪୦ - ଟ.୫୩୫୦)				୩୮୮୫/-
୨	ବର୍ଷକୁ ଚାଷ କରାଯାଉଥିବା ବଳ ସଂଖ୍ୟା	-	-	୪
୩	ଜଣେ ଚାଷୀର ବର୍ଷକୁ ଲାଭ			୧୫୫୪୦/-

ଅଧିକ ରଥ୍ୟ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ନିକଟସ୍ଥ ପଶୁଚିକିତ୍ସା ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହ ଯୋଗାଯୋଗ କରନ୍ତୁ